Уладзімір Баран. "Навагодняя вечарынка".

Надзея Хмяльніцкая. Частка трыпціху "Выратаванне. Думкі. Ачышчэнне".

Лізавета Бязносік. "Я і час".

Міні-габелены "Тэатр". Калектыўная работа

Як у дарослых, але больш шчыра

Сталічная галерэя "Універсітэт культуры" спрычынілася да мерапрыемстваў Міжнароднага тыдня мастацкай адукацыі UNESCO выставай работ навучэнцаў мінскіх дзіцячых школ мастацтва "Палітра талентаў". Экспазіцыю склалі ўзоры жывапісу, малюнку, скульптурнай пластыкі і дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва выхаванцаў Дзіцячай мастацкай школы №1 імя Віталя Цвіркі, Дзіцячай музычна-мастацкай школы №1, Дзіцячых мастацкіх школ №2 і №3 сталіцы.

Пётра ВАСІЛЕЎСКІ

Ужо тое, што работы, перш чым трапіць на выставу, прайшлі некалькі стадый адбору — спачатку ў родных сценах, потым у галерэі, — сведчыць, што яны лепшыя паводле крытэрыяў навучальнага працэсу. Гэта свайго кшталту рэклама згаданых школ, дэманстрацыя творчага патэнцыялу не толькі вучняў, але і настаўнікаў.

З пабачанага я зрабіў выснову, што стасункі паміж тымі, хто вучыць, і тымі, хто вучыцца, даволі дэмакратычныя. Выкладчыкі не ставяць за мэту загнаць вучняў у жорсткія рамкі стандарту. Хутчэй наадварот — спрыяюць раскрыццю іх здольнасцей у тым напрамку, які вучні праз спробы і памылкі, асэнсавана ці спантанна самі ж і абралі. Так вучыць цяжэй, аднак вынік навучання праз гэта значна лепшы. Вучні ж у якасці эстэтычных арыенціраў абіраюць сабе не тое адносна шчыльнае кола твораў і творцаў, на якіх ужо не адно стагоддзе трымаецца рэалістычная школа, а бадай увесь даступны нам досвед выяўленчага мастацтва. На выставе пераважаюць работы, дзе сюжэт раскрываецца праз звыклую апавядальнасць. Аднак шэраг аўтараў, прадстаўленых у экспазіцыі, рэалізуюць у жывапісе, малюнку і ўзорах дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва сваю цікавасць да містыкі і міфалогіі.

Тыя праявы візуальнай культуры, што для бацькоў сённяшніх школьнікаў былі з пэўных прычын увогуле недасягальнымі альбо ўяўлялі экзотыку, зараз наша рэчаіснасць. Інфармацыйны выбух змяніў культурныя прыярытэты, якія дзесяцігоддзямі здаваліся непахіснымі. Пры гэтым у мастацтве неймаверна пашырылася кола ўзораў для запазычанняў і кампіляцый. Прынята лічыць, што першым штуршком да творчасці з'яўляецца ўсведамленне прыгажосці навакольнага свету — наіўнае, але шчырае. Напачатку чалавек не імкнецца інтэрпрэтаваць свет, а толькі намаляваць як ёсць, як бачыць. І гэта, мяркую, абавязковая стадыя ў станаўленні таленту. Але сёння ў нашай рэчаіснасці значна пашырыўся віртуальны чыннік. У выяўленчым мастацтве гэта азначае наступнае: для чалавека з творчымі схільнасцямі становіцца натуральным звяртацца не да ўласных уражанняў і пачуццяў, але да ўжо вядомых інтэрпрэтацый. Карціна на сцяне ці рэпрадукцыя ў альбоме замяняе яму візуальны і эмацыйны кантакт з рэчаіснасцю. І гэта не толькі ў творах сталых мастакоў бачна, але і ў работах дзяцей, што ўпершыню бяруць у рукі пэндзаль ці аловак. Я маю на ўвазе якраз выставу "Палітра талентаў".

Як па мне, дык няцяжка скласці каталог стылёвых запазычанняў у работах згаданай экспазіцыі. Але ў гэтым няма патрэбы. Хопіць канстатацыі таго, што навучэнцы мастацкіх школ у сваім юным узросце ўжо арыентуюцца ў гістарычных выяўленчых брэндах і могуць, у межах сваёй дасведчанасці і пачатковых прафесійных навыкаў, інтэрпрэтаваць іх для ўласных патрэб. Многае робіцца на падсвядомым узроўні, аднак ёсць і асэнсаваны зварот да тых ці іншых чыннікаў візуальнай культуры. Увогуле выстава адлюстроўвае як стан, так і тэндэнцыі нашага мастацтва не ў меншай ступені, чым экспазіцыі дарослых мастакоў. Хіба што дзеці, у адрозненне ад дарослых, рэагуюць на рэчаіснасць больш эмацыйна і шчыра. Да таго ж, дзіцячая свядомасць не прымае псіхалагічных адценняў.

Часта можна пачуць, што сёння ў Беларусі сюжэтная станковая карціна перажывае крызіс, і хутка напросту не застанецца мастакоў, здольных прафесійна закампанаваць на палатне дзве-тры фігуры. Але, мяркуючы па тым, як шмат надаецца ўвагі сюжэтнай кампазіцыі ў праграме мастацкіх школ (а гэта першая ступень галіновай адукацыі), такі жанр будзе мець у нашым мастацтве працяг. Сюжэты юныя мастакі бяруць як са сваёй рэчаіснасці, так і з кніг. Вартым увагі падаўся мне пейзажны жывапіс, прадстаўлены ў экспазіцыі. Пераважаюць гарадскія матывы, канкрэтна — Мінск. Разам з тым, знак часу, знак адкрытасці свету — краявіды далёкага замежжа, маляваныя з натуры. Скульптура прадстаўлена сціпла, але работамі даволі выразнымі. Яны глядзяцца як эскізы будучых грунтоўных твораў.

Найбольш эфектна глядзіца раздзел дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва. Тут дамінуюць прыродныя матывы, увасабленне пор году, вобразы стыхій — вады, зямлі, паветра. Увесь той набор, да якога мы прызвычаіліся на выставах дарослых мастакоў. Цікавым для навучальнай практыкі ўяўляецца тут вопыт калектыўнай работы, узоры якой прадстаўлены ў экспазіцыі. Цэламу класу выдавалася адна тэма і загадзя агаворваўся фармат, каб зробленае рознымі аўтарамі можна было сумясціць у адзінай кампазіцыі. Атрымаліся даволі эфектныя працы, што вельмі пасуюць выставачнаму кантэксту. Асабліва ў гэтым сэнсе мне спадабалася ткацтва: скампанаваныя разам шэраг міні-габеленаў. Ткацтва — гэта вельмі цяжкая праца і для сталага майстра, не гаворачы ўжо пра падлетка, які толькі распачаў нялёгкі шлях у прафесійнае мастацтва.

Пра большасць удзельнікаў выставы можна сказаць, што яны ўжо маюць веды і навыкі, каб бавіць *мастацтвам вольны* час і ўдзельнічаць у выставах аматараў. У некаторых жа адчуваецца накіраванасць на далейшую вучобу. Магчыма, праз пэўны час мы пабачым іх сярод студэнтаў нашай мастацкай акадэміі. Пры гэтым яны непазбежна страцяць тую наіўную шчырасць, што вабіць у іх работах дарослых гледачоў, якія ўжо забыліся, што калісьці былі дзецьмі.

К